

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства
України «Про затвердження Положення про наукового спостерігача»
(далі – проект наказу)

1. Мета

Забезпечення діяльності наукових спостерігачів, які здійснюють наукове спостереження на риболовних суднах, що плавають під Державним Прапором України та прапорами інших держав.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект наказу розроблено відповідно до абзацу двадцять п'ятого статті 8 Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», пункту 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124, з метою виконання Україною взятих на себе зобов'язань відповідно до міжнародних договорів та формування нормативно-правового підґрунтя діяльності наукових спостерігачів, які здійснюють наукове спостереження на риболовних суднах, що плавають під Державним Прапором України або прапорами інших держав.

Наразі, водні живі ресурси Світового океану, які залишаються одним із найбільш доступних для людства продуктом харчування, піддаються чи не найбільшому антропогенному навантаженню, а більшість з них використовується з перевищенням рівнів допустимого вилову. Нерегульоване використання водних живих ресурсів Світового океану може призвести до знищення рибних запасів цих вод, а також транскордонних рибних запасів, тому їх промисловий вилов потребує контролю з боку держав, під прапором яких здійснюється промисел риби та інших водних живих ресурсів.

З метою попередження негативних наслідків для запасів водних живих ресурсів світова спільнота вбачає необхідність в ухваленні державами, судна яких здійснюють промисел у водах відкритого моря і у прибережних водах інших держав, заходів щодо здійснення відповідного контролю за цією діяльністю. Більшість прибережних держав запровадили національні схеми регулювання рибопромислової діяльності у водах під своєю юрисдикцією і у водах відкритого моря.

Одним з важливих та дієвих елементів державного контролю за використанням рибних запасів Світового океану є забезпечення наукового спостереження на риболовних суднах, що здійснюють промисел у цих водах.

Наукове спостереження на риболовних суднах організовується, виходячи з необхідності забезпечення державного контролю і моніторингу діяльності риболовних суден під українським прапором та суден іноземних держав.

UB
Міністерство аграрної політики та продовольства України
№21-1210-05.1/30804 від 29.12.2023
КЕП: Сольський М. Т. 29.12.2023 23:38
58E2D9E7F900307B040000008E823400DEB9A100

Відповідно до вимог статей 14 та 18 Угоди про виконання положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року, які стосуються збереження транскордонних рибних запасів та запасів далеко мігруючих риб і управління ними (далі – Угода), ратифікованої Законом України від 28 листопада 2002 року № 319-IV, Україна, як Сторона Угоди, зобов'язана здійснювати регульоване, відповідальне та науково обґрунтоване рибальство, що забезпечується шляхом наукових спостережень на риболовних судах. Україна, як суб'єкт міжнародних правовідносин, має забезпечувати свій внесок у забезпечення глобального контролю та спостереження за діяльністю риболовних суден під прапором України та інших держав відповідно до міжнародних договорів України. Така діяльність має базуватися на принципах відповідального рибальства, що передбачає моніторинг промислового використання суднами морських живих ресурсів і дотримання судновласниками заходів зі збереження та управління ними.

Реалізація функцій державного нагляду (контролю) у галузі охорони, використання та відтворення водних біоресурсів у виключній (морській) економічній зоні України, територіальному морі, внутрішніх водоймах України та у водах за межами юрисдикції України щодо риболовних суден, що плавають під Державним Прапором України здійснюється центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства.

Правовими основами здійснення суднами під Державним Прапором України у водах за межами юрисдикції України відповідального та регульованого рибальства є підписані та ратифіковані Україною міжнародні договори, зокрема Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року (далі – Конвенція), яка містить основні норми і принципи морського права, Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 року (далі – Антарктична Конвенція), та Угода, які визначають глобальні та регіональні підходи до забезпечення науково-дослідного співробітництва щодо вивчення стану запасів живих ресурсів і морських екосистем, а також здійснення наукового спостереження промислової діяльності у водах Світового океану.

Пунктами «а» та «б» статті 5 Угоди визначено, що для збереження транскордонних рибних запасів та запасів далеко мігруючих риб і управління ними прибережні держави та держави, які ведуть рибний промисел у відкритому морі, в порядку реалізації свого обов'язку вживають заходів щодо забезпечення довгострокової сталості транскордонних рибних запасів та запасів далеко мігруючих риб і сприяння меті їх оптимального використання, а також забезпечують, щоб такі заходи ґрунтувались на найбільш достовірних наявних наукових даних та були спрямовані на підтримку чи відновлення запасів на рівнях або до рівнів, за яких може бути забезпечений максимальний стабільний вилов, який визначається відповідними екологічними та економічними факторами, включаючи особливі потреби держав, що

розвиваються, та з урахуванням методів ведення рибного промислу, взаємозалежності запасів, а також будь-яких загальнорекомендованих міжнародних мінімальних стандартів як субрегіональних і регіональних, так і всесвітніх.

Статтею 2 додатку I Угоди встановлені принципи збору, упорядкування наукових даних і обміну ними.

Згідно з вимогами пункту «а» частини другої статті XXIV Антарктичної Конвенції, зокрема, Договірні Сторони співпрацюють з метою забезпечення ефективного застосування системи спостереження й інспекції з урахуванням існуючої міжнародної практики.

3. Основні положення проекту акта

Проектом наказу пропонується затвердити Положення про наукового спостерігача (далі – Положення), яким визначатиметься його статус, права та обов'язки, врегульовуватимуться питання його призначення на риболовні судна та відкликання з них. Крім того, Положенням пропонується визначити обов'язки судновласників, власників і капітанів риболовних суден в частині виконання наукового спостереження на таких суднах, а також наукової установи, відповідальної за проведення наукових досліджень з оцінки стану, вивчення біології та середовища існування водних біоресурсів, збирання біологічних і промислово-статистичних даних у зоні дії міжнародних договорів, стороною яких є Україна.

4. Правові аспекти

У даній сфері правового регулювання діють:

Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року;

Конвенція про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 року;

Конвенція про майбутнє багатостороннє співробітництво в галузі рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану;

Угода про виконання положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року, які стосуються збереження транскордонних рибних запасів та запасів далеко мігруючих риб і управління ними;

Закон України «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угоди про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року»;

Закон України «Про ратифікацію Угоди про виконання положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року, які стосуються збереження транскордонних рибних запасів та запасів далеко мігруючих риб і управління ними»;

Закон України «Про приєднання України до Конвенції про майбутнє багатостороннє співробітництво в галузі рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану 1978 року»;

Закон України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів»;

Закон України «Про міжнародні договори України»;

Постанова Верховної Ради України від 04 лютого 1994 року № 3937-XII «Про участь України у Конвенції про збереження морських живих ресурсів Антарктики 1980 року»;

Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року № 124.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту наказу не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів.

Вартісної оцінки прямого та опосередкованого впливу на надходження та витрати державного та/або місцевого бюджетів на середньостроковий період проект наказу не передбачає.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект наказу є регуляторним актом.

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект наказу не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мінцифри про проведення цифрової експертизи, у зв'язку з тим, що проект наказу не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг або цифрового розвитку.

7. Оцінка відповідності

У проекті наказу відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Реалізація проекту наказу сприятиме виконанню Україною взятих на себе відповідно до міжнародних договорів зобов'язань в частині здійснення

відповідального та науково-обґрунтованого рибальства, збереження морських живих ресурсів у водах за межами юрисдикції України. Крім того, прийняття наказу забезпечить формування нормативно-правових основ діяльності наукових спостерігачів, що, зокрема, сприятиме захисту їх прав у ході виконання своїх посадових обов'язків.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Визначення правового статусу, кваліфікаційних вимог, основних завдань, прав і обов'язків наукового спостерігача, процедури його направлення на риболовні судна, що здійснюють спеціальне використання водних біоресурсів за межами юрисдикції України, плавають під Державним Прапором України у зоні відповідальності міжнародних організацій з питань управління рибальством, у відкритому морі, виключній економічній зоні інших держав та під прапором інших держав та відкликання з них, а також інших вимог щодо забезпечення наукового спостереження під час здійснення спеціального використання водних біоресурсів за межами юрисдикції України
Суб'єкти господарювання	Позитивний	Можливість здійснення промислової діяльності за межами юрисдикції України
Громадяни	Позитивний	Постачання на ринок високоякісної та доступної продукції з водних біоресурсів українського походження

**Міністр аграрної політики
та продовольства України**
«_____» _____ 2023 р.

Микола СОЛЬСЬКИЙ